

TS Broj 334/2020

Podgorica, 23. 12 2020 god.

**CRNA GORA
VRHOVNO DRŽAVNO TUŽILAŠTVO**

**IZVJEŠTAJ O RADU
KOMISIJE ZA ETIČKI KODEKS DRŽAVNIH TUŽILACA**

Podgorica, 2020.godine

1. UVODNI DIO

Saglasno ustavnom osnovu sadržanom u amandmanima X-XIII na Ustav Crne Gore, Zakonom o državnom tužilaštvu u čl.21 propisano je da Komisija za Etički kodeks državnih tužilaca ima predsjednika i dva člana. Predsjednik se bira iz reda članova Tužilačkog savjeta koji nije državni tužilac, jednog člana bira proširena sjednica Vrhovnog državnog tužilaštva iz reda državnih tužilaca, a drugi član je predsjednik Udruženja državnih tužilaca Crne Gore.

Komisija za Etički kodeks državnih tužilaca bira se na vrijeme od četiri godine. Konferencija državnih tužilaca na sjednici od 26.06.2018.godine za predsjednika Komisije, iz reda članova Tužilačkog savjeta koji nije državni tužilac, izabrala Ranku Čarapić, za člana Komisije, na predlog proširene sjednice Vrhovnog državnog tužilaštva, Radmilu Ćuković, državnog tužioca u Vrhovnom državnom tužilaštvu, dok je Veselin Vučković, državni tužilac u Vrhovnom državnom tužilaštvu i predsjednik Udruženja državnih tužilaca Crne Gore, saglasno čl.21 Zakona o državnom tužilaštvu, član Komisije po funkciji.

Prema čl.21 st.3 Zakona o državnom tužilaštvu, svako se može obratiti Komisiji za Etički kodeks državnih tužilaca radi davanja mišljenja da li je određeno ponašanje državnog tužioca u skladu sa Etičkim kodeksom državnih tužilaca.

Komisija za Etički kodeks državnih tužilaca izvještaj o svom radu dostavlja Tužilačkom savjetu.

Saglasno zakonu, rad Komisije za Etički kodeks državnih tužilaca uređen je Poslovníkom kojim se bliže propisuje način rada i odlučivanja.

Godišnji izvještaj o radu pripremljen je saglasno programu rada Tužilačkog savjeta.

2. AKTIVNOSTI KOMISIJE U IZVJEŠTAJNOM PERIODU

Rad Komisije za Etički kodeks državnih tužilaca u 2019.godini, u okviru nadležnosti utvrđenih Zakonom o državnom tužilaštvu, obuhvatio je sljedeće aktivnosti:

1. Rad u predmetima po predstavkama i pritužbama, formiranim radi ocijene i davanja mišljenja da li je ponašanje državnog tužioca u skladu sa načelima i pravilima Etičkog kodeksa državnih tužilaca.

2. Obuka državnih tužilaca, savjetnika i pripravnika u Državnom tužilaštvu o pitanjima iz oblasti etike državnotužilačke profesije.

3. Jačanje savjetodavne uloge Komisije, naročito o pojedinim složenijim pitanjima i mogućim dilemama sa kojima se državni tužioci suočavaju u tumačenju i primjeni načela i pravila Etičkog kodeksa državnih tužilaca.

2.1. Rad na predmetima iz nadležnosti komisije za etički kodeks državnih tužilaca

U izvještajnom periodu, na osnovu pritužbi kojima je inicirano preispitivanje da li je ponašanje državnog tužioca u skladu sa načelima i pravilima Etičkog kodeksa državnih tužilaca, formirani su osam predmeta.

Postupajući u predmetima, Komisija za Etički kodeks državnih tužilaca održala je devet sjednica. Svi predmeti u radu riješeni su tokom izvještajnog perioda davanjem mišljenja da li je državni tužilac povrijedio načela i pravila Etičkog kodeksa državnih tužilaca. U pet predmeta Komisija je utvrdila da državni tužilac nije povrijedio načela i pravila Etičkog kodeksa državnih tužilaca, dok je u tri predmeta Komisija utvrdila postojanje povrede načela i pravila Etičkog kodeksa, od čega:

- U jednom predmetu državni tužilac je povrijedio pravila Etičkog kodeksa državnih tužilaca iz tačke (i) i tačke (j) zato što nije pazio da svojim ponašanjem na javnom mjestu i ponašanjem uopšte ne nanese štetu ugledu državnih tužilaca, odnosno da radnjama iz svog privatnog života ne narušava stvarni ili razumno prikazan integritet, pravednost i nepristrasnost državnog tužioca.

- U jednom predmetu državni tužilac je učinio povredu pravila Etičkog kodeksa državnih tužilaca iz tačke 1 pravila o samostalnosti i nepristrasnosti i tačke 1.i. i 1.j. pravila o ponašanju na dužnosti i u slobodno vrijeme.

- U jednom predmetu državni tužilac je povrijedio dužnost profesionalnog ponašanja iz tačke 1a Etičkog kodeksa državnih tužilaca koja obavezuje državne tužioce da svoje dužnosti obavljaju zakonito i stručno u skladu sa Ustavnom, zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima, pri tom, vodeći računa o pravoremenom i tačnom obavljanju poslova državnog tužioca, odnosno poslova koji su mu povjereni.

2.2. Obuka državnih tužilaca, savjetnika i pripravnika u državnom tužilaštvu o pitanjima iz oblasti etike državnotužilačke profesije

Nužnost izgradnje etičkih pravila ponašanja državnih tužilaca, prvenstveno proizilazi iz njihove nadležnosti. U pitanju su ovlašćenja da goni učinioce krivičnih djela, da rukovodi cjelokupnom operativno-istražnom djelatnošću policije, vojne policije, organa uprave nadležnih za poslove carina i poreza i drugih organa uprave i da neposredno vrši radnje dokazivanja u izviđaju; da vodi istragu; podiže i zastupa optužbu i da izjavljuje redovne i vanredne pravne lijekove. Iz navedenih ovlašćenja proizilazi i ovlašćenje da može odustati od krivičnog gonjenja i, konačno, ovlašćenje za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti protiv pravosnažnih sudskih odluka i sudskog postupka koji je prethodio tim odlukama, kada je odlukom suda ili sudskim postupkom koji je prethodio tim odlukama, povrijeđen zakon. Ovakva ovlašćenja imaju svoje nesumnjive moralne aspekte koje pravne norme kojima su propisana ne mogu uvijek da obuhvate i efikasno kontrolišu. Dakle, u pitanju su ovlašćenja kojima se odlučno utiče na život, slobodu i imovinu građana., S toga je profesionalna etika veoma važna za državne tužioce koji moraju iskazivati visoke standarde poštenja, odnosno moraju biti posvećeni moralnim načelima i pravilima u svom radu i ukupnom životu.

Moralne obaveze sadržane u Kodeksu obavezuju svakog državnog tužioca da ih se pridržava i da ih poštuje. Na takav način vrši se samoregulacija unutar profesije, čime se ona autonomno određuje i smanjuje negativni spoljašnji uticaj.

Pridržavajući se etičkih načela i pravila, državni tužioci riješavaju slučajeve i probleme koji nastaju u svakodnevnoj praksi, što se ispoljava kroz primjere praktične etike, kroz koju državni tužioci spajaju sve ono što spada u teorijsko i normativno, zapravo kroz nju državni tužioci pokazuju moć teorijskih znanja i prosuđivanja, kao i sposobnost usvajanja osnovnih principa i pravila normativne etike.

Zato obuci državnih tužilaca o pitanjima državnotužilačke etike u kontinuitetu treba posvećivati posebnu pažnju.

Pored obuke državnotužilačkog kadra koja se sprovodila u okviru planskih aktivnosti Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, Komisija za Etički kodeks državnih tužilaca u saradnji sa Udruženjem državnih tužilaca sprovodila je posebne oblike obuke saglasno posebnom projektu pod nazivom "Etički reflektori u nezavisnoj zoni pravde", koji je pripremilo Udruženje državnih tužilaca i koji je u saradnji sa Ministarstvom pravde, finansijski podržan od strane Vlade Crne Gore. U okviru ovog projekta, u gotovo svim državnim tužilaštvima održana su mjesečna savjetovanja i radionice koja su obuhvatila:

- upoznavanje sa međunarodnim instrumentima Savjeta Evrope, Evropske Unije i Konsultativnog vijeća evropskih tužilaca,

- međunarodne standarde, i to: standarde profesionalne odgovornosti državnih tužilaca, GRECO preporuke, smjernice o ulozi tužilaca, kao i smjernice i aktivnosti u okviru međunarodnog projekta – Horizontalni mehanizam za Zapadni Balkan uz podršku Programske kancelarije ovog projekta u Crnoj Gori,

- nacionalne standarde u odnosu na: profesionalno ponašanje, samostalnost i nepristrasnost, ulogu u krivičnom postupku, sprečavanje sukoba interesa i saradnju i osnaživanje.

U okviru radionica organizovanih u državnim tužilaštvima riješavane su brojne studije slučajeva u odnosu na dopuštene, odnosno nedopuštene aktivnosti državnih tužilaca i očuvanje njihovog integriteta.

Na ovim seminarima i radionicama državni tužioci, savjetnici i pripravnici izkazali su visoku posvećenost i odgovornost aktivno učestvujući u brojnim primjerima i situacijama u kojima su se našli ili bi se mogli naći u vršenju svoje profesionalne dužnosti.

Savjetodavna uloga Komisije za Etički kodeks državnih tužilaca

U radu tokom izvještajnog perioda, Komisija za Etički kodeks državnih tužilaca posebnu pažnju posvetila je ukazivanju na značaj njene savjetodavne uloge. I pored činjenice da su Ustavom Crne Gore sa Amandmanima, Zakonikom o krivičnom postupku i Zakonom o državnom tužilaštvu u cjelini propisana kako osnovna prava i dužnosti državnih tužilaca, tako i ovlašćenja za vršenje drugih radnji propisanih zakonom, neophodnost postojanja načela i pravila tužilačke etike, kako je već navedeno, proizilaze iz njihovih nadležnosti.

Kontretni slučajevi u vršenju tužilačke funkcije, po pravilu veoma su složeni i traže od njih da brzo reaguju i brzo daju odgovore i donose odluke koje uvijek moraju biti dobro promišljenje. S toga u središtu etike tužilačke profesije uvijek moraju biti univerzalne vrijednosti – istina, pravda, sloboda, ljudsko dostojanstvo i solidarnost. Zato, savjetodavna uloga Komisije za Etički kodeks državnih tužilaca je vaoma značajna, kako bi se izbjegli odnosno eliminisali mogući oblici neprikladnih uticaja na državne tužioce i moguće pogreške sa etičkog stanovišta. Na ove oblike aktivnosti Komisija za Etički kodeks, posebno je ukazivano na seminarima i radionicama, naročito kroz riješavanje pojedinih studija slučajeva i pronalaženje adekvatnog odgovora u otvorenoj raspravi sa svim učesnicima na ovim oblicima obuke.

3. PREPORUKE I MJERE

1.Ponovo inicirati izmjene i dopune Zakona o državnom tužilaštvu u odnosu na broj i sastav članova Komisije za Etički kodeks državnih tužilaca, njene nadležnosti kao i pravo državnog tužioca da može tražiti preispitivanje mišljenja Komisije kada je tim mišljenjem utvrđeno da je njegovo ponašanje u suprotnosti sa načelima i pravilima Etičkog kodeksa, saglasno preporukama eksperata Savjeta Evrope, sadržanim u Polaznoj studiji o primjeni etičkih kodeksa sudija i državnih tužilaca u Crnoj Gori.

2.Dalje jačati savjetodavnu ulogu Komisije za Etički kodeks državnih tužilaca.

3.Nastaviti sa obukom državnotužilačkog kadra o pitanjima etike tužilačke profesije.

KOMISIJA ZA ETIČKI KODEKS DRŽAVNIH TUŽILACA

Ranka Čarapić, predsjednica

Radmila Čuković, član

Veselin Vučković, član